

Βασικά σημεία του νομοσχεδίου
« Για την τροποποίηση του ν.3213/2003 (Πόθεν έσχες)
και διατάξεων του Ποινικού Κώδικα που αφορούν τα εγκλήματα
σχετικά με την Υπηρεσία»

I. Τροποποιήσεις στο νόμο 3213/2003 για την υποβολή δηλώσεων πόθεν έσχες

1. **Εξατομικευμένος έλεγχος «Πόθεν έσχες».** Πολλές φορές στο παρελθόν οι πολίτες διαπίστωσαν ότι παρά την ύπαρξη κυρωτικών κανόνων για τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης των υπόχρεων σε δήλωση πόθεν έσχες προσώπων, το πραγματικό πρόβλημα ήταν η έλλειψη ουσιαστικού ελέγχου. Για τον λόγο αυτό, πέραν των υπαρχόντων ήδη μηχανισμών ελέγχου, προσφέρεται πλέον και αυτοτελώς στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το δικαίωμα να παρεμβαίνει, ζητώντας *εξατομικευμένο έλεγχο* συγκεκριμένων προσώπων, όταν υπάρχει καταγγελία σε βάρος τους από οποιονδήποτε πολίτη, η οποία έχει υποβληθεί στο Συνήγορο του Πολίτη ή στον ίδιο τον Υπουργό ή και ανεξαρτήτως καταγγελίας, όταν έχουν δημοσιοποιηθεί στοιχεία σε βάρος τους, ανεξάρτητα από την έκβαση οποιασδήποτε άλλης διοικητικής διαδικασίας ελέγχου.
2. **Αύξηση απειλούμενων ποινών.** Οι απειλούμενες για τα προβλεπόμενα μέχρι σήμερα στο ν. 3213/2003 εγκλήματα ήταν ποινές φυλάκισης, ακόμα και στις περιπτώσεις εκείνες που αντίστοιχης βαρύτητας πράξεις, όπως λ.χ. μία απάτη το αντικείμενο της οποίας υπερβαίνει τις 73000 ευρώ, όταν τελούνται από απλούς πολίτες, αποτελούν κακούργηματα. Για λόγους σεβασμού της αρχής της αναλογικότητας, πρέπει αντίστοιχης βαρύτητας πράξεις να αντιμετωπίζονται με αντίστοιχης βαρύτητας ποινές. Για το λόγο αυτό, μετατρέπει σε κακούργημα τον παράνομο πλουτισμό των υπόχρεων σε δήλωση «Πόθεν έσχες» προσώπων όταν υπερβαίνει το ποσό των 73000 ευρώ, καθώς και την απόκρυψη στοιχείων από τη δήλωση Πόθεν έσχες, όταν υπερβαίνουν το ποσό των 300000 ευρώ (άρθρα 2 και 4 νομοσχεδίου). Πλημμέλημα παραμένει σε κάθε περίπτωση η από αμέλεια μη δήλωση περιουσιακών στοιχείων.
3. **Τυποποίηση της προσφοράς για άσκηση επιρροής.** Στο νομοσχέδιο προβλέπεται ως νέο αδίκημα η προσφορά για άσκηση επιρροής, όταν γίνεται από τον υπόχρεο σε δήλωση πόθεν έσχες, αλλά και από οποιονδήποτε τρίτο. Για λόγους συμβολικούς αναγράφονται ενδεικτικά ως πιθανοί δράστες, η σύζυγος, τα παιδιά και οι συνεργάτες του υποχρέου (άρθρο 3).
4. **Απαγόρευση ακόμα και έμμεσης συμμετοχής σε εξωχώριες εταιρείες.** Η συμμετοχή των υπόχρεων σε δήλωση πόθεν έσχες σε εξωχώριες εταιρείες απαγορεύεται και σήμερα. Με τον παρόν νομοσχέδιο εξειδικεύεται σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό η παραπάνω ποινικά εξοπλισμένη απαγόρευση και προβλέπονται παράλληλα ως υποχρεωτικές παρεπόμενες ποινές η αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων και η δήμευση του μεριδίου συμμετοχής στις σχετικές εταιρίες. Αυξάνεται επίσης η απειλούμενη ποινή, τόσο η στερητική της ελευθερίας, όσο και η χρηματική (άρθρο 6).

5. **Δήμευση, στέρηση θέσεων και αξιωμάτων.** Προβλέπεται ότι η στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων είναι σε κάθε περίπτωση καταδίκης για τα πιο πάνω αδικήματα που τελούνται με δόλο υποχρεωτική, ενώ η έκπτωση από το αξίωμα ή την κατεχόμενη θέση επέρχεται αυτοδικαίως με τη δημοσίευση της αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης. Παράλληλα επεκτείνεται η ποινή της δήμευσης - η οποία σήμερα προβλέπεται ως υποχρεωτική μόνο στον παράνομο πλουτισμό - σε όλα τα εγκλήματα, όταν τελούνται με δόλο, ενώ διευκρινίζεται ότι η δήμευση καλύπτει όχι μόνο τα αμέσως, αλλά και τα εμμέσως κτηθέντα.
6. **Πρακτική αποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων για τη δήμευση.** Στο προτεινόμενο σχέδιο προβλέπονται μέτρα που έχουν ως στόχο να διασφαλίσουν την πρακτική αποτελεσματικότητα των ρυθμίσεων σχετικά με την παρεπόμενη ποινή της δήμευσης περιουσιακών στοιχείων, αποτρέποντας τη μεταβολή του περιουσιακού status quo των σχετικών προσώπων και κατ' επέκταση την εξαφάνιση των υποκείμενων σε δήμευση περιουσιακών στοιχείων τους πριν την απαγγελία της σχετικής ποινής. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι κατά τη διάρκεια της τακτικής ανάκρισης για κάποια από τα παραπάνω αδικήματα μπορεί ο ανακριτής με διάταξή του, που εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, να απαγορεύει την κίνηση κάθε είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιουδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι περιέχονται εκεί περιουσιακά στοιχεία που μπορούν να υπαχθούν σε δήμευση σύμφωνα με τις ειδικότερες για κάθε επιμέρους αδίκημα προβλέψεις της παρ. 3 του προτεινόμενου νέου άρθρου 9 ν. 3213/2003. Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτασης, η σχετική αρμοδιότητα για την απαγόρευση της κίνησης των λογαριασμών, τίτλων, χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή του ανοίγματος των θυρίδων ανήκει στο συμβούλιο εφετών (άρθρο 9).

II. Τροποποιήσεις στο κεφάλαιο για τα υπηρεσιακά εγκλήματα του Ποινικού Κώδικα

1. **Υποχρεωτική δήμευση των προϊόντων όλων των πράξεων διαφθοράς στο δημόσιο τομέα.** Στο νομοσχέδιο τροποποιούνται οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα που αναφέρονται στη δήμευση των προϊόντων πράξεων διαφθοράς, έτσι ώστε η δήμευση να γίνει πλέον υποχρεωτική στο σύνολο των σχετικών εγκλημάτων, να προβλεφθεί ρητά ότι αναφέρεται και στα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκτηθεί - αμέσως ή εμμέσως - από τα προϊόντα του εγκλήματος και να διευκρινιστεί το περιεχόμενο της παρεπόμενης ποινής όταν τα περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε δήμευση δεν υπάρχουν πλέον (άρθρο 12).
2. **Διεύρυνση του εγκλήματος της απιστίας στο δημόσιο τομέα.** Μετά την τροποποίηση του 2004, ένας ιδιώτης ή ένας υπάλληλος που τελεί απιστία και προκαλεί ζημία η οποία υπερβαίνει τις 15000 ευρώ, τιμωρείται με ποινή κάθειρξης μέχρι 10 ετών, ενώ αντίθετα, ένας εφοριακός ή τελωνειακός υπάλληλος, ο οποίος κατά τον προσδιορισμό των τελών ή φόρων μειώνει την περιουσία του δημοσίου κατά το ίδιο ποσό, και

μάλιστα για να ωφεληθεί ο ίδιος ή άλλος, τιμωρείται κατ' αρχήν μόνο με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 6 μηνών. Με την προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 13) τα άτοπα αυτά εξαλείφονται.

3. Υποχρεωτική αποστέρηση πολιτικών δικαιωμάτων και αυτοδίκαιη έκπτωση από την υπαλληλική ιδιότητα. Με το σχέδιο νόμου προβλέπεται ότι σε περίπτωση που δράστης ενός από τα εγκλήματα των άρθρων 235 επ. ΠΚ είναι υπάλληλος, στον οποίο επιβάλλεται ποινή φυλάκισης, επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση υποχρεωτικά και η παρεπόμενη ποινή της αποστέρησης των πολιτικών του δικαιωμάτων από ένα έως πέντε έτη, εκτός αν το δικαστήριο με αιτιολογημένη απόφασή του κρίνει διαφορετικά, συνεκτιμώντας και τους όρους του άρθρου 61 ΠΚ. Ειδικά ωστόσο η έκπτωση του υπαιτίου από τη θέση ή το αξίωμα που κατέχει επέρχεται αυτοδικαίως σε κάθε περίπτωση (άρθρο 14).
4. Θέσπιση μέτρων επιείκειας για όσους καταγγέλλουν επίορκους υπαλλήλους. Ειδικότερα, όταν εκείνος που εισφέρει στοιχεία για την εμπλοκή υπαλλήλου σε πράξη διαφθοράς είναι ιδιώτης, η συμβολή του στην αποκάλυψη της διαφθοράς έχει ως συνέπεια να μένει αυτός σε κάθε περίπτωση ατιμώρητος. Το ίδιο ισχύει και για τον καταγγέλλοντα υπάλληλο, όταν όμως με την μεταμέλεια που δείχνει βοηθάει στην αποκάλυψη κυκλώματος διαφθοράς ή στην αποκάλυψη πράξεων διαφθοράς των προϊσταμένων του. Σε κάθε άλλη περίπτωση επιβάλλεται μειωμένη στο ύψος που ορίζει το άρθρο 44 παρ.2 Ποινικού Κώδικα ποινή. Ειδική ρύθμιση γίνεται για τις περιπτώσεις εκείνες που το καταγγελλόμενο πρόσωπο είναι ή διετέλεσε Υπουργός (άρθρο 15).
5. Επέκταση των διατάξεων για τη δήμευση, τη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων και τα μέτρα επιείκειας και στο έγκλημα της δωροδοκίας βουλευτών και μελών συμβουλίων τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρο 14).